

ਸ. ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਪੀ ਡਬਲਯੂ ਡੀ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ
ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਕੋਲੋਂ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ
'ਸਰਦਾਰਨੀ ਜਗਬੀਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ।
ਸਾਬਕਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਡਾ. ਮੁਖਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿੰਨੂ ਕਵੀਨ ਸਰਦਾਰਨੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਸੁਆਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਸੁਪਤਨੀ ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਦਾਨੇਵਾਲੀਆ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਬੋਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। 58 ਸਾਲਾ ਮਿਡਲ ਪਾਸ ਸਰਦਾਰਨੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 38 ਸਾਲਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਨ 1978 ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਵਲਰ ਆਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਲੈਵਲਰ ਨੂੰ ਉਹ ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਵੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੈਵਲਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੈਵਲਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 25 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਿੰਨ ਲੀਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਵੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਗਭਗ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਬੋਹਰ ਵਰਗੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਲ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਲ 30 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 20 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਿੰਨੂ ਦੇ ਬਾਗ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 5 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਫਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਾ (1.5 ਏਕੜ) ਆੜੂ (2.0 ਏਕੜ), ਬੱਬੂ ਗੋਸ਼ਾ (3 ਏਕੜ), ਨਾਖ (1 ਏਕੜ) ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਮਣਾਂ ਦੇ 15 ਬੂਟੇ ਅਤੇ ਕੋਲਿਆਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੇ ਖਾਣਯੋਗੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਹਾੜੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 5 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਉਣੀ ਵਿੱਚ 5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਆਜ਼, ਲੱਸਣ, ਚਾਰੇ ਦੀ ਫਸਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਰਸਰੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿੰਨੂਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 130 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਲਾਗਤ ਕੱਢ ਕੇ 1,65,000 ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ

ਫਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਉਗਾਈ ਕਣਕ ਤੇ ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਕਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਨ 1990 ਵਿੱਚ ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਟੈਂਕ ਬਣਵਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ 2 ਲੱਖ ਕਮਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਪਾਹ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਲਈ ਡਰਿੱਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਰਜਾ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਕਿੰਨੂਆਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਮੰਡੀਆਂ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜੀਪ ਤੇ ਟਰਾਲੀ ਹੈ। ਫ਼ਲਾਂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੀ ਏ ਯੂ ਕਿਸਾਨ ਕਲੱਬ, ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ, ਪੰਜਾਬ ਬਾਗਬਾਨੀ ਵਿਭਾਗ, ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ, ਚੰਗੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਕਿੰਨੂ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਆਰਪੋਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਹਿਸਾਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਕਈ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿੰਨੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕਿੰਨੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਕਿੰਗ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਨ 2003 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਕਰਕੇ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਖੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਵੀ ਕਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਉਘੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਲਗਨ ਸਦਕਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਿੰਨੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੰਨ 2001 ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਸਤ 2004 ਵਿੱਚ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿੰਨੂ ਕਵੀਨ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨਾਲ ਮੁਖਾਤਬ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਿੰਨੂ ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੂ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ

ਦੇ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਨ 2005 ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਵਧੀਆ ਕਿੰਨੂ ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਨ 2004 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਰਤਨ ਐਵਾਰਡ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ । ਸੰਨ 2012 ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਦਾਰਨੀ ਜਗਬੀਰ ਕੌਰ ਗਰੇਵਾਲ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਫ਼ਲਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ ਆਪ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਆਪ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਹਨ ।

ਵਾਧੂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਨਿਕ-ਸੁੱਕ ਤੋਂ ਸਜਾਵਟੀ ਵਸਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ੌਂਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਪਕਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਂਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਵ-ਜਨਮੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਵੀ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਉਹ ਹਿੰਮਤੀ, ਦਲੇਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤੀ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਪਰਪੱਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਨ ।